

Synestézie grafémy–barvy a slova–barvy z kvalitativní perspektivy

Rozdíl mezi bakalářskou prací Elišky Cutychové a předchozími výzkumy českých jazykových synestetiků, prováděnými rovněž pod vedením Jana Chromého, spočívá v užití metodě: současná práce není experimentální, nýbrž vytěžuje polostrukturovaná interview. Domnívám se, že takový výzkum byl potřebný a že ho autorka práce provedla kvalitně. Poctivé vyhodnocení interview, vedených se 14 respondenty, a kvalitní popis výsledků je zřejmě hlavním autorčiným přínosem. Scénář rozhovorů byl ovšem vytvořen kolektivně v rámci volitelného semináře dr. Chromého, jiní účastníci tohoto semináře vedli i některá interview (práce naznačuje, že ne vždy je vedli ideálním způsobem, neříká však, kolik jich bylo). Kdo vytvářel doplňkové materiály použité v rámci rozhovorů, není z práce jasné. Je tedy třeba konstatovat, že design výzkumu není autorčiným dílem a přesné vymezení jejího podílu na výzkumu neumím z práce vyčíst.

V teoretické části práce Eliška Cutychová přehledným a jasným způsobem shrnuje dosavadní výzkumy synestézie typů číslice–barvy, písmena–barvy a slova–barvy a jejich výsledky. Teoretická část je zpracována kvalitně, nemám k ní žádné připomínky, jen tři otázky:

- 1) Došly tři výzkumy zmíněné v odd. 2.1.1 na s. 15 opravdu k protichůdným výsledkům, jak podle mě vyplývá z jejich popisu? Vyšší číslo = tmavší barva × častější číslo = tmavší barva, přitom vyšší číslo = méně časté.
- 2) Prosim o vysvětlení pasáže o typu fonémy–barvy a o jeho vztahu k typu grafémy–barvy na s. 16.
- 3) Jaké jsou argumenty pro zařazování prostorové konceptualizace času (a prostorové konceptualizace číselných řad) mezi typy synestézie a jaké jsou argumenty proti?

Výsledky provedených výzkumů jsou v práci uváděny uvážlivě a myslím, že přinášejí řadu zajímavých nových zjištění. Zdá se mi na jejich základě rozumné předpokládat, že hranice mezi jednotlivými typy synestézie (např. právě grafémy–barvy a slova–barvy) není ostrá. Dále mi připadá naléhavé věnovat samostatný výzkum prostorovým představám času u synestetiků i nesynestetiků, není to arci úkol pro lingvisty. Jakožto jedinec se synestézií grafémy–barvy mohu doplnit, že výsledky autorčiny analýzy do značné míry odpovídají mé zkušenosti – prakticky u všech sledovaných jevů se shodují alespoň s někým z respondentů, často s většinou z nich. Liším se od všech jen tím, že mám kruhovou představu roku orientovanou po směru hodinových ručiček (a létám nad ní od měsíce, který zrovna je, k měsíci, který je tematizován). A v rozporu s autorčinými závěry bych ještě řekl, že s vícecifernými čísly to mám velmi podobné jako se slovy: první symbol je vždy pro celkové zbarvení nejdůležitější.

Pokud jde o formulační a formální stránku práce, řekl bych, že je vcelku solidní (překlepů jsem napočítal pět, interpunkčních chyb osm), ale několika nešvary trpí. Zaprvé bych jmenoval potíže se skloňováním zájmen (*našim* m. *naším* na s. 8, *jejíž* m. *jejímž* na s. 21) a postponovaného adjektiva *vyvolaný* (*vyvolaném* m. *vyvolaným* na s. 23 a m. *vyvolaného* na s. 37). Zadruhé je autorčin jazyk pod nepřiměřeným vlivem angličtiny: slovo *spouštěč* není v žádném smyslu „z anglického“ (s. 6), některé typy synestézie jsou *jazykové*, nikoli *lingvistické* (s. 8), názvy psychologických testů nejsou v češtině vlastními jmény a není důvod je nepřekládat. Zarážejí mě také velmi podivné, nikde nevysvětlené zkratky označující jednotlivé respondenty (píší se v nich mezi písmeny tečky bez mezer), zvláště když transkripční manuál uvedený v příloze práce užívá zkratky obvyklejšího typu.

Bakalářská práce Elišky Cutychové splňuje požadavky ÚČJTK FF UK, doporučuji ji k obhajobě a navrhuji pro ni hodnocení výborně až velmi dobře.

Ve Vodňanech 9.–10. srpna 2018

doc. Mgr. Robert ADAM, Ph.D.